

Plan warsztatu

Do wykorzystania na lekcji, w bibliotece, po szkole albo w domu
Media Education Lab
www.mediaeducationlab.com

Co wspólnego ma brytyjski biolog ewolucyjny ze spiskowym Keanu?

Podczas warsztatu stworzysz uczestniczkom i uczestnikom okazję, by refleksyjnie podeszli do powszechnego zjawiska kultury, jakim są memy. Pomożesz osobom uczestniczącym uświadomić sobie skąd wzięła się nazwa memy, jakie są zasady ich tworzenia i funkcjonowania, a także jaką rolę odgrywają we współczesnej rzeczywistości. Warsztat, w zależności od poziomu wiedzy uczestników, może być również punktem wyjścia do rozmowy o stereotypach, komunikacji werbalnej i pozawerbalnej, funkcji języka (fatycznej i ekspresywnej) oraz tolerancji i szacunku. Warsztat ma kilka wariantów, a wybór wersji ćwiczenia zależy od woli i zaangażowania osoby prowadzącej.

Organizacja przestrzeni: Potrzebny będzie projektor z ekranem podłączony do komputera, głośniki, sala z ustawieniem stołów sprzyjającym pracy w grupach (maksymalnie pięcioosobowych), laptopy z dostępem do internetu dla każdej grupy.

Potrzebne materiały: Prezentacja i wydrukowane materiały dla osób uczestniczących (w jednym z wariantów).

Odbiorcy: młodzież, rodzice, nauczyciele i nauczycielki, bibliotekarze i bibliotekarki oraz osoby pracujące z dziećmi powyżej 12 roku życia

Główne tematy: odpowiedzialne korzystanie z internetu, krytyczny odbiór komunikatu medialnego, świadomość językowa, odczytywanie kodów kultury, funkcje komunikatu werbalnego i pozawerbalnego, rodzaje komizmu, stereotyp, drogi oddziaływania i rozprzestrzeniania się komunikatów w internecie, szacunek, tolerancja

EFEKTY KSZTAŁCENIA (będą różnić się w zależności od osób uczestniczących i czasu)

Osoby uczestniczące:

- poznają genezę słowa *mem*
- rozumieją mechanizmy funkcjonowania memów oraz ich opiniotwórczą funkcję
- nabędą kompetencje niezbędne do krytycznego odbioru memów dotyczących wydarzeń politycznych
- pogłębią wiedzę dotyczącą funkcji języka
- rozwiną świadomość dotyczącą funkcji komunikatów pozawerbalnych
- odkryją zasięg i mechanizmy funkcjonowania stereotypów
- pogłębią świadomość odpowiedzialności za komunikat.

Nauczyciele/lki i bibliotekarze/rki:

- zyskają pewność siebie w rozmawianiu o memach na zajęciach z młodzieżą
- zbadają poziom wiedzy młodzieży na temat memów
- docenią znaczenie zaangażowanego dialogu o mediach, promującego odpowiedzialność, krytyczne myślenie i uczenie się społeczno-emocjonalne
- rozumieją, jak można wspierać uczenie się przy pomocy krytycznych pytań.

CO TO JEST MEM? | WPROWADZENIE

Skorzystaj z dołączonej prezentacji. Dzięki niej łatwiej będzie ci kierować pracą młodzieży. Skoncentruj się jednak na działaniu uczestników, pozwól im swobodnie się wypowiadać i dzielić się własnym doświadczeniem oraz refleksjami. Wyświetl pytanie znajdujące się na pierwszym slajdzie.

1. POZNAJCIE SIĘ (wersja pierwsza)

Porozmawiajcie na ten temat i wymieńcie się refleksjami

POZNAJCIE SIĘ (wersja druga)

Skorzystaj z aplikacji [mentimeter.com](https://www.mentimeter.com) lub [WordArt.com](https://www.wordart.com)

CO TO JEST MEM? | WPROWADZENIE

W obu aplikacjach możesz tworzyć na ekranie chmury tagów (określić, które zapiszą uczestnicy warsztatu jako odpowiedzi na pytanie). Ta wersja ćwiczenia zajmuje nieco więcej czasu, ale zyskasz wizualny zapis refleksji uczestników, a także okazję do poznania ciekawego, przydatnego na lekcjach narzędzia.

Nauka płynąca z ćwiczenia: Poznasz poziom wiedzy uczestników warsztatu oraz stworzysz atmosferę otwartości.

NAUKA PRZEZ ZASKOCZENIE | ROZWINIĘCIE

2. CO WSPÓLNEGO MA BRYTYJSKI BIOLOG EWOLUCYJNY ZE SPISKOWYM KEANU?

Aby skupić uwagę uczestników na temacie, wyświetl mem znajdujący się na slajdzie nr 3. Pozwól na swobodne reakcje młodzieży, nie komentuj ich. Zaprosz osoby uczestniczące do wspólnego obejrzenia filmu zamieszczonego na slajdzie nr 4 (bez wprowadzenia). Nie przejmuj się tym, że prawdopodobnie większość uczestników nie zrozumie treści filmu i nie dostrzeże w nim sensu.

Po wspólnym obejrzeniu materiału (trwa dwie minuty) pozwól na swobodne wypowiedzi na temat związku między pokazanym wcześniej memem a filmikiem z kanału YouTube.

Przejdź do wyjaśnienia: zaprezentuj i omów slajdy nr 5, 6, 7, 8. Następnie wróć do pytania (slajd nr 8).

POROZMAWIAJCIE I WYMIĘCIE SIĘ REFLEKSJAMI (wersja pierwsza)

Obejrzyjcie ponownie film i wspólnie podejmijcie próbę odpowiedzi na pytanie (slajd nr 9). Zadbaj o zebranie wniosków i podsumowanie.

SKORZYSTAJ Z ZAŁĄCZNIKA NR 1 (wersja druga)

Załącznik zawiera treść wypowiedzi lektora z obejrzanego filmu. Zaproponuj grupie przeredagowanie tekstu: eliminację pojęć biologicznych (komórka, informacje genetyczne, DNA, jądro komórkowe, białka, nukleotydy, gen, mRNA, enzymy, polimerazy, dwuniciowa helisa, uracyl, adenina, cytoplazma, otoczka jądrowa), a wykorzystanie tych, które związane są z internetem (mem, informacja, internet, portale społecznościowe, obraz, kod kulturowy, użytkownik, komunikat językowy, komputer, sieć, odbiorca). Możesz wykorzystać zasady grywalizacji i zaproponować „konkurs” na najszybsze i najcelniejsze wykonanie zadania.

Niezależnie od wybranej wersji ważne, żebyście w tym punkcie ponownie obejrzeli film.

Nauka płynąca z ćwiczenia: Uczestnicy i uczestniczki dowiedzą się, że pojęcie memu zostało sformułowane w 1976 roku przez Richarda Dawkinsa, brytyjskiego biologa ewolucyjnego, który nazwał tak najmniejszy komunikat kulturowy rozpowszechniający się od osoby do osoby przez naśladownictwo lub kopiowanie. Im częściej owe komunikaty są kopiowane i powielane, tym większa ich szansa na przetrwanie, podobnie jak w przypadku genów. Wraz z rozwojem internetu i portali społecznościowych zdolność memów do rozprzestrzeniania się urosła do nieograniczonych rozmiarów. Jednocześnie współcześnie znaczenie tego słowa uległo zawężeniu i pojęcie *mem* utożsamiane jest z „dowcipem obrazkowym” (slajd nr 10).

3. MEMY – DLACZEGO JE LUBIMY?

*Omów treść slajdu nr 11. Zapewne informacje na temat konstrukcji memów oraz ich żartobliwego bądź prześmiewczego charakteru nie będą wymagały wielu wyjaśnień, poświęć więc więcej czasu na omówienie **pojęcia stereotypu**. Aby ukierunkować rozmowę na temat, obejrzyjcie spot **Stop stereotypom (slajd nr 12)**. Omówcie swoje wrażenia, podzielcie się uwagami i wiedzą o tym, jak działa stereotyp. Na podstawie spotu postarajcie się wyróżnić **typy stereotypów** (np. dotyczące płci, wyznania, narodowości, koloru skóry, kraju pochodzenia, wykonywanego zawodu). Zastanówcie się, jakie stereotypy spotykamy w szkole.*

Rozmowę podsumuj, wracając do treści slajdu nr 11 – memy opierają się na stereotypach. Porozmawiajcie teraz o tym, co znaczy, że memy budują poczucie bycia w grupie. Zwróć uwagę na fakt, że niektóre memy

NAUKA PRZEZ ZASKOCZENIE | ROZWINIĘCIE

są nieczytelne dla młodych odbiorców, a inne – dla starszych. Zastanówcie się wspólnie, dlaczego tak jest. Ostatni punkt na slajdzie 11 pozostaw jako niedopowiedzenie – wróć do niego pod koniec warsztatu.

Nauka płynąca z ćwiczenia: Uczestnicy i uczestniczki potrafią wskazać, co jest stereotypem. Znają rodzaje stereotypów oraz zanalizowali środowisko, w którym żyją pod kątem omawianego tematu.

4. SZCZEGÓŁOWA ANALIZA ZJAWISKA (oglądanie memów i dyskusja)

Wykorzystując zdobytą wiedzę, omówcie teraz memy umieszczone na slajdzie nr 13. Możesz wykorzystać poniższe pytania:

- Co przedstawia obrazek? Jakimi nawiązaniem do popkultury, niedopowiedzeniami lub gram słownymi się posługuje? Co decyduje, że obrazek odbieramy jako żartobliwy?
- Do jakich stereotypów nawiązuje?
- Jak grupa jest jego adresatem?

Nauka płynąca z ćwiczenia: krytyczna analiza memów pomaga odsłonić ich strukturę i kryjące się w nich wartości oraz pogłębia rozumienie procesu nadawania znaczenia.

5. DZIAŁANIA W GRUPACH

Treść zadania znajdziesz na slajdzie nr 14. Podziel uczestników na grupy i każdej z nich przydziel konkretne zadanie, np:

- Znajdź w sieci i przygotuj się do omówienia kilku memów opartych na stereotypie dotyczącym płci.
- Znajdź w sieci i przygotuj się do omówienia kilku memów opartych na stereotypie dotyczącym cech charakteru.
- Znajdź w sieci i przygotuj się do omówienia kilku memów opartych na stereotypie dotyczącym wyglądu.
- Znajdź w sieci i przygotuj się do omówienia kilku memów opartych na stereotypie dotyczącym roli społecznej.
- Znajdź w sieci i przygotuj się do omówienia kilku memów opartych na stereotypie dotyczącym zawodu.

POPROŚ KAŻDĄ Z GRUP O ZAPREZENTOWANIE I OMÓWIENIE DWÓCH LUB TRZECH WYBRANYCH PRZYKŁADÓW (wersja pierwsza)

WYKORZYSTAJ LINO.COM DO PREZENTACJI

Lino.com to wirtualna tablica, do której uczestnicy i uczestniczki mogą „przypiąć” swoje przykłady. Ten wariant wymaga wcześniejszego przygotowania szablonu oraz stworzenia grupy dla uczestników warsztatu (przyjęcie do grupy odbywa się przez adres mailowy). Wymaga to zatem nieco większego nakładu pracy. Zyskujesz jednak zebrany w jednym miejscu materiał, co stanowi atrakcyjną wizualnie prezentację efektów pracy oraz tworzy okazję do wykorzystania ciekawego i przydatnego narzędzia internetowego na lekcji.

Nauka płynąca z ćwiczenia: Stereotypy są ważną siłą napędową lub tworzywem memów i mogą wpływać na nasze postrzeganie osób w świecie rzeczywistym.

NAUKA PRZEZ ZASKOCZENIE | PODSUMOWANIE

6. WNIOSKOWANIE

Wróć do ostatniego punktu zamieszczonego na slajdzie nr 11 („memy mają charakter opiniotwórczy”).

Znając zasady tworzenia memów i mechanizmy ich rozprzestrzeniania, a także wiedząc, że adresowane są

do określonych grup, zastanówcie się: czy memy mogą mieć wpływ na kształtowanie opinii i sądów? Co może nas uchronić przed przyjmowaniem i powielaniem cudzych poglądów? W tym miejscu możecie

NAUKA PRZEZ ZASKOCZENIE | PODSUMOWANIE

wrócić do omawianego spotu: uświadomienie sobie, że wszyscy mamy podobne potrzeby i problemy bez względu na przynależność do grupy społecznej, pozwala krytycznie odnieść się do stereotypów.

Nauka płynąca z ćwiczenia: umiejętność krytycznego myślenia opartego na wiedzy dotyczącej mediów pozwala docenić żartobliwy charakter memów i uchronić się przed przyjmowaniem cudzych, subiektywnych sądów i opinii.

OPRÓCZ PREZENTACJI | MATERIAŁY DODATKOWE

Możesz skorzystać z poniższych materiałów by uzupełnić warsztat lub zainspirować do dalszej dyskusji.

PUBLIKACJE

- E. Gorlewska, *Emocje w sieci. Ekspresywność wybranych memów internetowych*, https://www.academia.edu/29698383/Emocje_w_sieci_Ekspresywność_wybranych_memów_internetowych.pdf
- K. Piskorz, *Internetowe memy – hieroglify XXI wieku* [w:] *Współczesne Media. Język mediów*, red. I. Hofman, D. Kępa-Figura, Lublin 2013, s. 227-237, https://www.academia.edu/27183530/Internetowe_memy_hieroglify_XXI_wieku_w_Współczesne_Media_Język_mediów_red_I_Hofman_D_Kępa-Figura_Lublin_2013_s_227-237
- M. Kamińska, „Andrzej to nie imię, Andrzej to stan umysłu”. Mem „Advice Pole” a współczesne transformacje polskości, https://www.academia.edu/14195556/Andrzej_to_nie_imię_Andrzej_to_stan_umysłu_Mem_Advice_Pole_a_współczesne_transformacje_polskości
- M. Kamińska, *Nieczne memy. Dwanaście wykładów o kulturze internetu*, https://www.academia.edu/14724134/Nieczne_memy_Dwanaście_wykładów_o_kulturze_internetu
- P. Bałdys, *Memy, mashupy, viral videos – opisywanie rzeczywistości społecznej w czasach kultury digitalnej*, http://www.mediaispoleczenstwo.ath.bielsko.pl/art/05/05_baldys.pdf
- O. Woźniak, *Memy - wirusy umysłu. Na każdego działają inaczej*, <http://www.focus.pl/artykul/memy-wirusy-umyslu-czemu-stay-si-tak-popularnym-narzedziem-komunikacji>

MATERIAŁY CYFROWE

- fabrykamemow.pl
- demotywatory.pl
- memowisko.com
- mem.kweik.pl